

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 kwietnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Konwencja z Lugano II – Jurysdykcja i uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych – Rozdział II sekcja 5 (art. 18–21) – Jurysdykcja w sprawach dotyczących indywidualnych umów o pracę

W sprawie C-603/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Supreme Court of the United Kingdom (sąd najwyższy Zjednoczonego Królestwa) postanowieniem z dnia 20 października 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 października 2017 r., w postępowaniu:

Peter Bosworth,

Colin Hurley

przeciwno

Arcadia Petroleum Limited i in.,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca), wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, A. Arabadjiev, E. Regan, C.G. Fernlund i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: L. Hewlett, główna administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 września 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu P. Boswortha i C. Hurleya przez A. Briggsa i D. Foxtona, QC, R. Eschwegego, barrister, a także przez T. Greena i A. Forstera, solicitors,
- w imieniu Arcadia Petroleum Limited i in. przez M. Howarda, QC, F. Pilbrowa i N. Venkatesana, barristers, S. Trevan, a także przez J. Kelly'ego i T. Snellinga, solicitors,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Heller oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: angielski.

– w imieniu rządu szwajcarskiego przez M. Schölla, działającego w charakterze pełnomocnika,
po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2019 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni przepisów rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w dniu 30 października 2007 r., której zawarcie zostało zatwierdzone w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 2009/430/WE z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz.U. 2009, L 147, s. 1, zwanej dalej „konwencją z Lugano II”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Peterem Bosworthem i Colinem Hurleyem a spółką Arcadia Petroleum Limited i innymi spółkami w przedmiocie żądania odszkodowania za szkodę, jaką spółki te miały ponieść ze względu na oszustwa zarzucane P. Bosworthowi i C. Hurleyowi.

Ramy prawne

- 3 Artykuł 5 konwencji z Lugano II stanowi:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa związanego niniejszą konwencją, może być pozwana w innym państwie związanym niniejszą konwencją:

- 1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;
b) w rozumieniu niniejszego przepisu – o ile co innego nie zostało uzgodnione – miejscem wykonania zobowiązania jest:
  - w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce w państwie związanym niniejszą konwencją, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone,
  - w przypadku świadczenia usług – miejsce w państwie związanym niniejszą konwencją, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;
- c) jeśli litera b) nie ma zastosowania, wówczas stosuje się literę a);

[...]

- 3) jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu – przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę;

[...]”.

- 4 Zgodnie z brzmieniem art. 18 ust. 1 tej konwencji:

„Jeżeli przedmiotem postępowania jest indywidualna umowa o pracę lub roszczenia z indywidualnej umowy o pracę, jurysdykcję określa się według niniejszej sekcji, bez uszczerbku dla artykułu 4 i artykułu 5 punkt 5”.

5 Artykuł 20 ust. 1 rzeszonej konwencji stanowi:

„Pracodawca może wytoczyć powództwo tylko przed sąd[ym] państwa związanego niniejszą konwencją, na którego terytorium pracownik ma miejsce zamieszkania”.

Spór w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 6 Arcadia London, Arcadia Singapore i Arcadia Switzerland są spółkami prowadzącymi działalność w zakresie handlu ropą naftową i pochodnymi ropy naftowej. Spółki te wchodzi w skład grupy Arcadia, której 100% udziałów należy do Farahead Holdings Ltd.
- 7 Peter Bosworth i Colin Hurley są obywatelami brytyjskimi zamieszkującymi w Szwajcarii, którzy w dniu zaistnienia okoliczności faktycznych badanych w postępowaniu głównym zajmowali w grupie Arcadia odpowiednio stanowiska *chief executive officer* (dyrektora generalnego) i *chief financial officer* (dyrektora finansowego). Ponadto zarządzali oni spółkami Arcadia London, Arcadia Singapore i Arcadia Switzerland, a z jedną z tych spółek łączyła ich umowa o pracę, której warunki zostały ustalone przez nich samych lub zgodnie ich instrukcjami.
- 8 W dniu 12 lutego 2015 r. spółki Arcadia London, Arcadia Singapore, Arcadia Switzerland i Farahead Holdings (zwane dalej łącznie „Arcadia”) wniosły do High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) [sądu wyższej instancji (Anglia i Walia), wydział Queen’s Bench (izba gospodarcza), Zjednoczone Królestwo] pozew przeciwko kilku osobom, w tym P. Bosworthowi i C. Hurleyowi. W pozwie tym wniesiono o zasądzenie odszkodowania za szkodę, jaką grupa Arcadia miała ponieść w wyniku oszustw, w których uczestniczyły spółki należące do tej grupy.
- 9 Pozew Arcadii opierał się na zarzutach zmywy z wykorzystaniem niezgodnych z prawem środków (*unlawful means conspiracy*), naruszenia obowiązków powierniczych w zakresie lojalności i dobrej wiary (*breach of fiduciary duty*) oraz naruszenia wyraźnych lub dorozumianych zobowiązań umownych (*breach of express and/or implied contractual duties*) wynikających z umów o pracę zawartych z pozwanymi.
- 10 W piśmie z dnia 9 marca 2015 r. P. Bosworth i C. Hurley zakwestionowali właściwość sądów Zjednoczonego Królestwa do rozpoznania dotyczących ich roszczeń odszkodowawczych zgłoszonych przez Arcadię, podnosząc, że roszczenia te podlegają postanowieniom rozdziału II sekcja 5 konwencji z Lugano II określającym jurysdykcję w dziedzinie indywidualnych umów o pracę oraz że zgodnie z tymi postanowieniami owych roszczeń należy dochodzić przed sądami państwa, na terytorium którego osoby te zamieszkują, a mianowicie sądami szwajcarskimi.
- 11 W świetle tych zarzutów Arcadia zmodyfikowała swój pozew. Cofnęła zarzuty dotyczące naruszenia zobowiązań umownych oraz naruszenia tych zobowiązań poprzez wykorzystanie niezgodnego z prawem środka w ramach deliktu zmywy.
- 12 W wyroku z dnia 1 kwietnia 2015 r. High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Commercial Court) [sąd wyższej instancji (Anglia i Walia), wydział Queen’s Bench (izba gospodarcza)] uznał się za właściwy do rozpoznania podniesionych na poparcie żądań odszkodowawczych zarzutów zmywy z wykorzystaniem niezgodnych z prawem środków (*unlawful means conspiracy*) oraz naruszenia obowiązków powierniczych (*breach of fiduciary duty*), z wyjątkiem – odnośnie do tego drugiego zarzutu – okoliczności faktycznych, które zaistniały w czasie, gdy P. Bosworth i C. Hurley byli związani umową o pracę z jedną ze spółek z grupy Arcadia, jako że w ocenie tego sądu owe okoliczności faktyczne odnoszą się do dziedziny indywidualnych umów o pracę i są objęte, na podstawie art. 20 ust. 1 konwencji z Lugano II, jurysdykcją sądów szwajcarskich.

- 13 Peter Bosworth i Colin Hurley wnieśli apelację od tego wyroku do Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [sądu apelacyjnego (Anglia i Walia) (wydział cywilny), Zjednoczone Królestwo].
- 14 Wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2016 r. sąd ten oddalił ich apelację. Peter Bosworth i Colin Hurley zaskarżyli ten wyrok przed sądem odsyłającym.
- 15 W tych okolicznościach Supreme Court of the United Kingdom (sąd najwyższy Zjednoczonego Królestwa) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Jakie jest prawidłowe kryterium służące ustaleniu, czy roszczenie wysunięte przez pracodawcę przeciwko pracownikowi lub byłemu pracownikowi (zwanemu dalej »pracownikiem«) jest kwestią, której »przedmiotem« jest indywidualna umowa o pracę lub roszczenia z indywidualnej umowy o pracę w rozumieniu rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano [II]?
- a) Czy do uznania roszczenia wysuniętego przez pracodawcę przeciwko pracownikowi za objęte art. 18–21 [konwencji z Lugano II] wystarczy, by zarzucane zachowanie *mogło* być również powołane przez pracodawcę jako naruszenie warunków indywidualnej umowy o pracę – nawet jeśli roszczenie rzeczywiście wysunięte przez pracodawcę nie opiera się na naruszeniu tej umowy, nie zarzuca się w tym roszczeniu jej naruszenia lub nie powołuje się w nim na jej naruszenie, ale jest (na przykład) wysunięte na jednej lub większej liczbie podstaw wskazanych w pkt 26 i 27 pisma z przedstawieniem stanu faktycznego i kwestii prawnych sporu?
- b) Ewentualnie, czy prawidłowe jest kryterium, że roszczenie wysunięte przez pracodawcę przeciwko pracownikowi objęte jest art. 18–21 [konwencji z Lugano II] wyłącznie wówczas, gdy obowiązek będący faktycznie podstawą roszczenia jest obowiązkiem wynikającym z umowy o pracę? Jeżeli to kryterium jest prawidłowe, czy wynika z tego, że roszczenie, które jest oparte wyłącznie na naruszeniu obowiązku powstałego niezależnie od umowy o pracę (oraz, w danym wypadku, niebędącego obowiązkiem, na który pozwany »dobrowolnie wyraził zgodę«), nie jest objęte sekcją 5?
- c) Jeżeli żadne z wyżej wymienionych kryteriów nie jest prawidłowe, jakie kryterium będzie prawidłowe?
- 2) Jeżeli spółka i osoba fizyczna zawarły »umowę« (w rozumieniu art. 5 ust. 1 konwencji [z Lugano II]), na ile konieczne jest istnienie stosunku podległości służbowej między osobą fizyczną a spółką, aby taka umowa stanowiła »indywidualną umowę o pracę« do celów sekcji 5 [tej konwencji]? Czy taki stosunek może istnieć w przypadku, gdy osoba fizyczna jest w stanie ustanawiać (i ustanawia) warunki swej umowy ze spółką, sprawuje kontrolę nad bieżącą działalnością spółki i wykonywaniem własnych obowiązków i przysługuje jej autonomia w tym zakresie, lecz udziałowiec lub udziałowcy spółki są uprawnieni do tego, aby doprowadzić do rozwiązania tego stosunku?
- 3) Jeżeli rozdział II sekcja 5 konwencji z Lugano [II] stosuje się wyłącznie do roszczeń, które – gdyby nie sekcja 5 – objęte byłyby art. 5 ust. 1 tej konwencji, jakie jest prawidłowe kryterium służące ustaleniu, czy roszczenie objęte jest art. 5 ust. 1?
- a) Czy prawidłowe jest kryterium, że roszczenie objęte jest art. 5 ust. 1 wówczas, gdy zarzucane zachowanie mogłoby być powołane jako naruszenie umowy, nawet jeśli faktycznie dochodzone przez pracodawcę roszczenie nie opiera się na naruszeniu umowy o pracę, nie zarzuca się w tym roszczeniu jej naruszenia lub nie powołuje się w nim na jej naruszenie?
- b) Ewentualnie, czy prawidłowe jest kryterium, że roszczenie objęte jest art. 5 ust. 1 [konwencji z Lugano II] wyłącznie wówczas, gdy obowiązek będący podstawą roszczenia jest obowiązkiem umownym? Jeżeli to kryterium jest prawidłowe, czy wynika z tego, że roszczenie, które jest oparte wyłącznie na naruszeniu obowiązku powstałego niezależnie od umowy o pracę (oraz, w danym wypadku, niebędącego obowiązkiem, na który pozwany »dobrowolnie wyraził zgodę«), nie jest objęte art. 5 ust. 1?

- c) Jeżeli żadne z wyżej wymienionych kryteriów nie jest prawidłowe, jakie kryterium będzie prawidłowe?
- 4) W przypadku gdy:
- spółki A i B stanowią część tej samej grupy spółek;
  - pozwany X faktycznie sprawuje funkcje dyrektora generalnego (CEO) tej grupy spółek (jak P. Bosworth w grupie spółek Arcadia – pismo z przedstawieniem stanu faktycznego i kwestii prawnych sporu, pkt 14); X jest zatrudniony przez jedną ze spółek grupy, mianowicie spółkę A (i jest zatem pracownikiem spółki A) (jak P. Bosworth był w okolicznościach i w okresach wskazanych w piśmie z przedstawieniem stanu faktycznego i kwestii prawnych sporu, pkt 15); i nie jest w rozumieniu prawa krajowego zatrudniony przez spółkę B;
  - spółka A dochodzi roszczeń przeciwko X i roszczenia te objęte są art. 18–21 konwencji [z Lugano II]; oraz
  - inna spółka należąca do grupy, spółka B, również dochodzi roszczeń przeciwko X w odniesieniu do podobnego zachowania jak to, które jest podstawą roszczenia spółki A przeciwko X;

jakie jest prawidłowe kryterium służące ustaleniu, czy roszczenie spółki B jest objęte sekcją 5 konwencji [z Lugano II]? W szczególności:

- a) czy odpowiedź zależy od tego, czy między X a spółką B była zawarta »indywidualna umowa o pracę« w rozumieniu sekcji 5 [konwencji z Lugano II], a jeśli tak, jakie jest prawidłowe kryterium służące ustaleniu, czy istniała taka umowa?
- b) czy spółkę B należy traktować jako »pracodawcę« X do celów rozdziału II sekcja 5 konwencji [z Lugano II] lub czy roszczenia spółki B przeciwko X [zob. pkt 4 tiret 4 powyżej] objęte są art. 18–21 [konwencji z Lugano II] tak samo jak roszczenia spółki A przeciwko X są objęte art. 18–21? W szczególności:
  - (i) czy roszczenie spółki B objęte jest zakresem art. 18 [konwencji z Lugano II] wyłącznie wówczas, gdy obowiązek będący jego podstawą jest obowiązkiem wynikającym z umowy o pracę między X a spółką B?
  - (ii) ewentualnie, czy roszczenie objęte jest zakresem art. 18 [konwencji z Lugano II], jeżeli zarzucane zachowanie, o którym mowa w roszczeniu, może stanowić naruszenie obowiązku z tytułu umowy o pracę między X a spółką A?
- c) Jeżeli żadne z wyżej wymienionych kryteriów nie jest prawidłowe, jakie kryterium będzie prawidłowe?”.

W przedmiocie wniosku o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania

- 16 Po przedstawieniu opinii rzecznika generalnego P. Bosworth i C. Hurley, pismem złożonym w sekretariacie Trybunału, wnieśli o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem. W uzasadnieniu tego wniosku podnoszą oni zasadniczo, że w pkt 45 opinii rzecznik generalny oparł swą ocenę na błędnych okolicznościach faktycznych, które nie odpowiadają okolicznościom faktycznym ustalonym przez sąd odsyłający.
- 17 Na podstawie wskazanego art. 83 Trybunał może, w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu lub otwarciu na nowo ustnego etapu postępowania, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub jeśli po zamknięciu ustnego etapu postępowania strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub podmiotami określonymi w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

- 18 Taka sytuacja nie ma miejsca w niniejszym przypadku. Trybunał, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, stwierdza bowiem, że dysponuje wszystkimi informacjami niezbędnymi do wydania orzeczenia oraz że nie trzeba rozpatrywać sprawy w kontekście nowej okoliczności faktycznej mogącej mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia lub argumentu, który nie stanowił przed nim przedmiotu dyskusji.
- 19 W tych okolicznościach Trybunał stwierdza, że nie zachodzi potrzeba ponownego otwarcia ustnego etapu postępowania.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 20 Ponieważ pytania pierwsze, trzecie i czwarte są oparte na założeniu, że umowy wiążące P. Boswortha i C. Hurleya z określonymi spółkami z grupy Arcadia stanowią „indywidualne umowy o pracę” w rozumieniu przepisów rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II, Trybunał stoi na stanowisku, że w pierwszej kolejności należy zbadać pytanie drugie.

W przedmiocie pytania drugiego

- 21 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy przepisy rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II należy interpretować w ten sposób, że umowę pomiędzy spółką a osobą fizyczną można uznać za „indywidualną umowę o pracę” w rozumieniu wskazanych postanowień, w sytuacji gdy osoba ta jest w stanie ustanawiać lub rzeczywiście ustanawia warunki tej umowy i gdy jest ona uprawniona do sprawowania autonomicznej kontroli nad bieżącą działalnością spółki i wykonywaniem własnych obowiązków, lecz udziałowiec lub udziałowcy owej spółki są uprawnieni do tego, aby doprowadzić do rozwiązania tej umowy.
- 22 Z uwagi na to, że treść tych postanowień jest identyczna z treścią przepisów rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1), wykładnię dokonaną przez Trybunał w odniesieniu do przepisów tego rozporządzenia można odnieść do wykładni postanowień rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II (zob. podobnie wyrok z dnia 4 grudnia 2014 r., H, C-295/13, EU:C:2014:2410, pkt 31, 32).
- 23 W celu ustalenia, czy postanowienia rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II mają zastosowanie w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, należy zbadać kwestię, czy P. Boswortha i C. Hurleya można uznać za związanych – na mocy „indywidualnej umowy o pracę” w rozumieniu art. 18 ust. 1 tej konwencji – z jedną ze spółek z grupy Arcadia i czy można wobec tego uznać ich za „pracowników” w rozumieniu art. 18 ust. 2 rzeczony konwencji (zob. podobnie wyrok z dnia 10 września 2015 r., Holterman Ferho Exploitatie i in., C-47/14, EU:C:2015:574, pkt 34).
- 24 W tym względzie należy przypomnieć, że kwalifikacji takiej nie można dokonać na podstawie prawa krajowego (wyrok z dnia 10 września 2015 r., Holterman Ferho Exploitatie i in., C-47/14, EU:C:2015:574, pkt 36) i że aby zapewnić pełną skuteczność konwencji z Lugano II, a w szczególności jej art. 18, pojęcia prawne, które akt ten zawiera, należy interpretować w sposób niezależny, który będzie wspólny dla wszystkich umawiających się stron (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 lipca 2012 r., Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, pkt 42; a także z dnia 10 września 2015 r., Holterman Ferho Exploitatie i in., C-47/14, EU:C:2015:574, pkt 37).
- 25 Co się tyczy pojęcia „pracownika”, należy również przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pojęcie to należy definiować w oparciu o obiektywne kryteria, które charakteryzują stosunek pracy, z uwzględnieniem praw i obowiązków zainteresowanych osób. Istotną cechą stosunku pracy jest okoliczność, że dana osoba wykonuje przez pewien okres, na rzecz innej

osoby i pod jej kierownictwem pracę, w zamian za którą otrzymuje wynagrodzenie (zob. w szczególności wyrok z dnia 20 września 2007 r., Kiiski, C-116/06, EU:C:2007:536, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 26 Wynika stąd, że stosunek pracy jest oparty na istnieniu stosunku podporządkowania między pracownikiem a jego pracodawcą i że istnienie takiego stosunku należy oceniać odrębnie dla każdego szczególnego wypadku na podstawie wszystkich elementów i okoliczności charakteryzujących stosunki między stronami (wyroki: z dnia 10 września 2015 r., Holterman Ferho Exploitatie i in., C-47/14, EU:C:2015:574, pkt 46; a także z dnia 20 listopada 2018 r., Sindicatul Familia Constanța i in., C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 42).
- 27 Ponadto należy zaznaczyć, że zgodnie z treścią postanowień rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II zawarcie umowy nie stanowi warunku stosowania przewidzianych w tych postanowieniach zasad jurysdykcji szczególnej, wobec czego – jak wskazał zasadniczo rzecznik generalny w pkt 34–36 opinii – brak formalnej umowy nie stoi na przeszkodzie istnieniu stosunku pracy objętego zakresem pojęcia „indywidualnej umowy o pracę” w rozumieniu wskazanych postanowień.
- 28 Jednakże stosunek taki może zostać uznany za „indywidualną umowę o pracę” w rozumieniu postanowień rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II jedynie wówczas, gdy istnieje stosunek podporządkowania między spółką a osobą, która nią zarządza.
- 29 W niniejszej sprawie należy przypomnieć, że zgodnie z informacjami przekazanymi przez sąd odsyłający P. Bosworth i C. Hurley zajmowali odpowiednio stanowiska *chief executive officer* (dyrektora generalnego) i *chief financial officer* (dyrektora finansowego) w grupie Arcadia, że zarządzali oni spółkami Arcadia London, Arcadia Singapore i Arcadia Switzerland, że z jedną z tych spółek łączyła ich umowa o pracę, której warunki zostały ustalone przez nich samych lub zgodnie z ich instrukcjami oraz że cały czas działali oni w imieniu i na rachunek wszystkich spółek z grupy Arcadia.
- 30 Z postanowienia odsyłającego wynika także, że P. Bosworth i C. Hurley sprawowali kontrolę nad osobą, która ich zatrudniła, a także nad miejscem, w którym byli zatrudnieni, oraz nad warunkami swego zatrudnienia.
- 31 W tym stanie rzeczy okazuje się, że P. Bosworth i C. Hurley mieli możliwość wywierania znaczącego wpływu na spółki z grupy Arcadia i że wobec tego należy stwierdzić brak stosunku podporządkowania (zob. podobnie wyrok z dnia 10 września 2015 r., Holterman Ferho Exploitatie i in., C-47/14, EU:C:2015:574, pkt 47), i to niezależnie od tego, czy posiadali oni udziały w kapitale zakładowym Arcadii.
- 32 Bez znaczenia w tym względzie jest okoliczność, że P. Bosworth i C. Hurley ponosili odpowiedzialność wobec udziałowców grupy Arcadia, którzy, za pośrednictwem spółki Farahead Holdings, byli uprawnieni do ich zatrudniania i zwalniania.
- 33 Jak bowiem stwierdził rzecznik generalny w pkt 46 opinii, osoba zarządzająca spółką otrzymuje od udziałowców tej spółki jedynie ogólne wytyczne co do kierunków działalności owej spółki, a przewidziane prawem mechanizmy kontroli przez udziałowców nie kreuja same w sobie istnienia stosunku podporządkowania, wobec czego sama okoliczność, że udziałowcy mają prawo do odwołania osoby zarządzającej spółką, nie wystarczy, aby stwierdzić, że stosunek taki istnieje.
- 34 Wynika stąd, że umowa zawarta między spółką a osobą, która nią zarządza, nie stanowi – w okolicznościach takich jak te analizowane w postępowaniu głównym – „indywidualnej umowy o pracę” w rozumieniu postanowień rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II.

- 35 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że postanowienia rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) konwencji z Lugano II należy interpretować w ten sposób, że umowa wiążąca spółkę z osobą fizyczną, która zarządza tą spółką, nie kreuje stosunku podporządkowania między nimi, a zatem nie można jej uznać za „indywidualną umowę o pracę” w rozumieniu tych postanowień, w sytuacji gdy – nawet jeśli udziałowiec lub udziałowcy spółki mogą doprowadzić do rozwiązania tej umowy – osoba ta jest w stanie ustanawiać lub rzeczywiście ustanawia warunki owej umowy i jest ona uprawniona do sprawowania autonomicznej kontroli nad bieżącą działalnością spółki i wykonywaniem własnych obowiązków.

W przedmiocie pytań pierwszego, trzeciego i czwartego

- 36 Z uwagi na treść odpowiedzi udzielonej na pytanie drugie nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania pierwsze, trzecie i czwarte.

W przedmiocie kosztów

- 37 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Postanowienia rozdziału II sekcja 5 (art. 18–21) Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w dniu 30 października 2007 r., której zawarcie zostało zatwierdzone w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 2009/430/WE z dnia 27 listopada 2008 r., należy interpretować w ten sposób, że umowa wiążąca spółkę z osobą fizyczną, która zarządza tą spółką, nie kreuje stosunku podporządkowania między nimi, a zatem nie można jej uznać za „indywidualną umowę o pracę” w rozumieniu tych postanowień, w sytuacji gdy – nawet jeśli udziałowiec lub udziałowcy spółki mogą doprowadzić do rozwiązania tej umowy – osoba ta jest w stanie ustanawiać lub rzeczywiście ustanawia warunki owej umowy i jest ona uprawniona do sprawowania autonomicznej kontroli nad bieżącą działalnością spółki i wykonywaniem własnych obowiązków.

Podpisy